

Heide [VERTELT]

www.heidevertelt.be

296

14 september 2025

Start vanaf maandag 15 september onze zoektocht!

De VZW Heide vertelt heeft succes geboekt met het uitgeven van haar boek *“waar lijn 12 haar sporen achterliet”* en wil vooral de lezers van het boek een cadeautje doen. Vanaf morgen 15 september, en dit tot en met vrijdag 10 oktober, kan iedereen gratis deelnemen aan de *“Herfstzoektocht”*. De VZW voorziet hiervoor een prijzenpot van 1000 euro onder de vorm van cadeaubonnen op te kopen bij de plaatselijke handelaars. Wie wil deelnemen kan dit op gelijk welk moment in de vermelde periode. De tocht kan in zijn geheel, of op verschillende tijdstippen, in twee delen worden afgelegd. Het eerste deel is 3,9 kilometer lang, het tweede deel met 5,4 kilometer iets langer. Wij hebben getracht de tocht uit te stippelen langsheen de rustige wegen van ons mooi dorpje Heide. Tijdens deze herfstperiode is dit zeker een troef.

Hoe is de zoektocht opgevat?

Er is een mooi boekje gemaakt waarin zowel de tocht is beschreven als de opdrachten. In de eerste plaats zijn er een 26-tal vragen die je tijdens de tocht kan beantwoorden die gaan over de geschiedenis van Heide en betrekking hebben op de plaats waar je op dat ogenblik bent. Geraak je onderweg niet aan het antwoord dan kan je gaan zoeken in ons boek, daar zijn alle antwoorden terug te vinden (*het boek is trouwens nog altijd te koop bij Market Carrefour, bij dagbladhandel Bouckaert-Pelckmans in de Heidestatiestraat of bij Visit Kalmthout*). Daarnaast zijn in de brochure 23 foto's opgenomen, foto's die door de organisatoren onderweg zijn gemaakt en die de deelnemers moeten thuisbrengen met een juist antwoord. Een schiftingsvraag sluit de tocht af. Vervolgens is er voor de deelnemers nog één opdracht en dat is, ten laatste op 10 oktober, de genummerde antwoordenlijst in de brievenbus van onze redactie te deponeren. Op 11 oktober zal onze jury samenkomen om 20 winnaars aan te duiden en de cadeaubonnen toe te kennen. Deze worden op zondag 12 oktober om 10u30

Herfstzoektocht 2025

van 15 september tot en met 10 oktober

1000 euro aan prijzen
waardebons bij Kalmthoutse handelaars.

Als basis het boek:
“waar lijn 12 haar sporen achterliet”

GRATIS DEELNAME

- Deelnameformulieren te verkrijgen: café Sandy, 't Centrum, Eetstation, dagbladhandel Bouckaert-Pelckmans en bij Visit Kalmthout.
- Start en aankomst Heidestatieplein
- Prijsuitreiking op zondag 12 oktober 2025 om 10u30 in de kantine van voetbalclub Heibos SV
- Foto's en vragen oplossen tijdens een mooie, rustige, wandeling door Heide met het boek als leidraad!
- Kan in twee delen, of ineens, gedaan worden, eerste deel 3,9 km, tweede deel 5,4 km.
- Organisatie: VZW Heide vertelt.

Verantw. uitgever: Heide vertelt VZW, Heidestatiestraat 38/1, 2920 Kalmthout.

Kalmthoutse DORPSDAG

Heide

Zondag

21 september

KALMTHOUT LOVES LOCAL

KALMTHOUT

VZW WIEKA

uitgereikt in de kantine van de voetbalclub Heibos aan de Vredelaan (*als je deelneemt dan kan je dit moment alvast noteren*). Die morgen wordt ook ons 300ste nummer van Heide verteld in de ether gestuurd, maar daarover later meer!

Ik wil meedoen, maar hoe ?

Als je besluit om mee te doen aan de zoektocht dan beschik je bij voorkeur over ons boek, de wedstrijd is min of meer een beloning aan hen die ons boek al hebben aangekocht! Vervolgens breng je een bezoek aan één van de locaties waar je de brochure, met genummerd antwoordblad, kan bekomen: -Eetstation (Heidestatieplein, gesloten op zondag en maandag); -café Sandy (Heidestatieplein gesloten op maandag en donderdag) ; -café 't Centrum (Heidestatieplein, gesloten op dinsdag en woensdag); -Dagbladhandel Bouckaert-Pelckmans (Heidestatiestraat, gesloten op zondag en maandagnamiddag); Visit Kalmthout (Putsesteenweg, parking reservaat, alle dagen geopend). Na het maken van de volledige tocht moet je het genummerde antwoordblad deponeren in de brievenbus van de redactie: Heidestatiestraat 58/1, dit kan tot vrijdag 10 oktober, 24u!

De molen op de Kerkendijk (of de molen Beyers).

Van trots van het dorp tot gesloopte ruïne. Wie vandaag langs de Kerkendijk in Kalmthout wandelt kan zich moeilijk voorstellen dat hier ooit een imposante stenen stellingmolen stond. Op de hoek met de Kapellensteenweg verrees in 1844 een molen die meer dan een eeuw lang deel zou uitmaken van het dorpsgezicht. Hij stond bekend als de molen van Beyers, naar één van zijn eigenaars, maar werd aanvankelijk gebouwd door Cornelius Rommens-Spruyt. In 1844 besloot Cornelius Rommens-Spruyt, molenaar van beroep, een stenen stellingmolen op te richten. Het werd een stevige constructie, uitgerust als zowel korenmolen als oliemolen. Zulke dubbele functie was niet uitzonderlijk in de 19e eeuw: de bevolking had nood aan gemalen graan, maar ook olie uit lijnzaad en raapzaad was een belangrijk product. De molen stond strategisch langs de Kapellensteenweg, een belangrijke verbindingsweg, waardoor hij een centrale rol speelde in de lokale economie. Boeren uit de omgeving brachten hun graan om te laten malen en keerden terug met bloem of veevoer. Na een kwarteeuw ging de molen in 1869 over in handen van Corneille Beyers-Jorissen. Onder zijn beheer bleef de molen draaien, maar het noodlot sloeg toe in 1885: een brand legde het bouwwerk in de as. Toch liet men zich niet ontmoedigen. Nog hetzelfde jaar werd de molen heropgebouwd, ditmaal enkel uitgerust als korenmolen. De oliemolenfunctie verdween, wellicht omdat industriële alternatieven toen al meer ingang vonden. In 1889 kwam de molen door schenking terecht bij Joseph Beyers-Stevens. Na zijn dood in 1912 erfden zijn weduwe en kinderen de molen. Het bouwwerk bleef in bedrijf, al werd de concurrentie met moderne maalderijen steeds groter. In 1920 werd de molen

*Molen op de Kerkendijk in 1931
(ingekleurde postkaart)*

*De molen op het Kerkeneind
zoals hij er stond tussen 1932 en
1976*

verkocht aan Eduardus Verstraelen-Stevens. Molenaarsfamilies zoals de Jonckers huurden en bedienden hem nog een tijdlang. Maar de windmolen verloor zijn economische betekenis: motoren en elektrische molens namen het werk over. In 1932 werden de kap, de wieken en de gaanderij verwijderd. Wat restte was een kale, machtige romp die als landmark in het landschap overeind bleef. De kale molenromp stond nog decennialang als stille getuige langs de Kerkendijk. Hij herinnerde voorbijgangers aan de tijd dat het malen van graan een dorpsaangelegenheid was. In 1969 ging het eigendom over naar de weduwe en kinderen van Eduardus Verstraelen. Uiteindelijk viel in 1976 het doek definitief: de molenromp werd gesloopt. Daarmee verdween een belangrijk stuk van het erfgoed van Kalmthout. De molen aan de Kerkendijk was niet zomaar een werktuig: hij was een symbool van vooruitgang en gemeenschapsleven. Generaties

molenaarsfamilies verdienden er hun brood, en tientallen boeren vertrouwden er op voor hun dagelijkse voedselvoorziening. De herinnering aan de molen leeft voort, onder meer dankzij oude foto's, ansichtkaarten en de verhalen van de buurtbewoners. De molen van de Kerkendijk is verdwenen, maar wie zich verdiept in zijn geschiedenis ontdekt een verhaal van arbeid, rampspoed en veerkracht. Hij vertelt ons hoe Kalmthoutenaren door de eeuwen heen met hun landschap en middelen omgingen. De molen er niet meer, maar zijn schaduw blijft hangen in de verhalen van het dorp.

(Bijdrage van Wim Kuyps)

Wie was Fernand Pairon?

Fernand Pairon was burgemeester van Kalmthout (1953–1965). Fernand Émile Léonia Pairon werd geboren op 1 augustus 1898 in Diest. Na zijn jeugd jaren bouwde hij een carrière uit als wisselagent en groothandelaar. Zijn professionele activiteiten combineerde hij al vroeg met een sterke maatschappelijke inzet. In 1931 werd hij voorzitter van de Christelijke Middenstandsbond in Kalmthout, een functie die hij meer dan drie decennia zou bekleden. Vanuit die positie verdedigde hij de belangen van de lokale middenstand en groeide hij uit tot een bekende figuur in het plaatselijke verenigingsleven. Pairon trad in 1933 toe tot de gemeenteraad van Kalmthout. Na de Tweede Wereldoorlog werd hij schepen (1947–1953), en in 1953 volgde de benoeming tot burgemeester. Gedurende twaalf jaar stond hij aan het

roer van de gemeente. Zijn bestuursperiode viel samen met een tijd van heropbouw en modernisering. Onder zijn impuls werden belangrijke infrastructuurwerken uitgevoerd, waaronder de aanleg van rioleringen en asfaltwegen, vooral in de wijk Heide. Daarmee zette hij Kalmthout op weg naar een meer stedelijk karakter en verbeterde hij de leefbaarheid in snelgroeibare buurten. Naast zijn lokaal bestuurschap was Pairon ook nationaal actief. In 1954 werd hij verkozen tot senator voor het arrondissement Antwerpen, een mandaat dat hij onafgebroken uitoefende tot aan zijn dood in 1965. Hij combineerde die parlementaire rol met talrijke engagementen in de sociale sector: zo was hij van 1955 tot 1965 voorzitter van het Nationaal Christelijk Mutualistisch Werk (NCMW) in Antwerpen en lid van het nationale bureau van deze organisatie. Zijn politieke en maatschappelijke werk stoelde op de waarden van de toenmalige CVP (Christelijke Volkspartij), met nadruk op sociale rechtvaardigheid, de verdediging van de middenstand en een sterk lokaal gemeenschapsleven. Pairon stond bekend als een pragmatische bestuurder die tegelijk oog had voor de noden van de bevolking en voor de bredere politieke lijnen op nationaal vlak. Op 1 februari 1965 overleed Fernand Pairon in Ekeren, terwijl hij nog steeds zowel burgemeester van Kalmthout als senator was. Zijn overlijden betekende een belangrijk keerpunt in het lokale bestuur, en zijn naam blijft verbonden met de periode waarin Kalmthout uitgroeide van een landelijke gemeente tot een meer moderne woongemeente met nieuwe infrastructuur en voorzieningen.

SENATOR PAIRON
plotseling overleden
Burgemeester van Kalmthout

Maandagavond, rond 23 u., is de h. Fernand Pairon, CVP-senator en burgemeester van Kalmthout, tijdens een vergadering van de Rotaryklub te Merksem door een hersenbloeding getroffen. Hij werd onmiddellijk naar de St.-Lukaskliniek te Ekeren overgebracht, waar hij overleed. Het is de tweede

burgemeester, die sinds de jongste gemeenteraadsverkiezingen in het Antwerpse overleden is. Burgemeester Ooms van Hoevenen was de eerste. De h. Pairon werd 1 augustus 1898 te Diest geboren. In 1933 werd hij gemeenteraadslid te Kalmthout. Hij werd in 1953 burgemeester van Kalmthout en sinds 1954 is hij senator voor het arrondissement Antwerpen. Hij interesseerde zich vooral voor middenstands-problemen, was sedert jaren arrondissementeel voorzitter van het NCMV en zetel- de in de Nationale Arbeidsraad en in de Hoge Raad voor de Midden- stand. Senator Pairon was tevens bestuurslid van de Belgische afdeling van de Interparlementaire Unie. In de Senaat heeft voorzitter Struye dinsdagnamiddag hulde gebracht aan de nagedachtenis van de overledene. Minister Spinoy heeft zich hierbij aangesloten namens de regering. De h. Pairon zal in de Senaat. opgevolgd worden door de h. E. Donse. De plechtige uitvaartmis van wijlen senator Pairon wordt zaterdag 6 februari a.s. te 11 u. opgedragen in de parochiekerk van St.-Jozef Ter Heide. Vereniging aan het gemeentehuis van 10 u. af. De lijkstoet wordt gevormd op de hoek van de Heidestationstraat en de Kapellensteenweg te 10 u 45. Het stoffelijk overschot wordt opgebaard in het gemeentehuis, waar het vrijdag kan gegroet worden van 9 tot 12 en van 14 tot 16 u. (De Standaard van 3 februari 1965, bijdrage van Wim Kuyps)

Canadezen naar de coiffeur in 1944 ? info gevraagd!

Volgens het archief van de Canadese overheid is de hier afgedrukte foto op 23 oktober 1944 gemaakt in

Kalmthout. Mogelijk is het de coiffeurszaak bij café De Zoeten Inval aan Kerkeneind. De combinatie café-coiffeurszaak was in die tijd niet ongewoon. Het hoekhuis in Achterbroek waar de eerste Duitse bom met dodelijke slachtoffers viel, was zo'n café-coiffeurszaak. Als de Sven De Ridder Compagny voorbij zomert de plezierige komedie "Coiffeur van het verzet" speelde, was het decor ook al zo'n combinatie van een café met een coiffeurszaak. Kent iemand het verhaal over de Canadezen die in deze coiffeurszaak – volgens het Canadees archief een "tijdelijk kantoor" hadden? Indien ja, mail het naar: 8meicoalitie.kalmthout@gmail.com.
(bijdrage van Ruud Martens)

Jürgen Constandt te gast in Dennendael

Op 16 september om 14.00 uur is Jürgen Constandt, voorzitter van het Vlaams en Neutraal Ziekenfonds en laureaat van de Orde van de Vlaamse Leeuw in 2022, de gast bij de buurtkoffie Dennendael. Jürgen gaat het hebben over de omvang en de complexiteit van de sociale zekerheid. Hij gaat ook stilstaan bij de overheidsfinanciën, de rol en de uitdagingen binnen de ziekenfondswereld. Je kan er ook vernemen waarvoor er allemaal beroep kan gedaan worden op het ziekenfonds en wat de dienst maatschappelijk werk en de Vlaamse sociale bescherming voor jou kan betekenen. Het wordt zoals altijd een laagdrempelige voordracht waarbij een koffie of een andere drank hoort! Iedereen welkom in het Ernest Alberthuis aan de Hortentiadreef!

G-sporters gingen op stap met de drumband!

Op en rond de voetbalaccommodatie van Heibos had vorige week zondag de jaarlijkse G-sportdag "Memorial Jaro De Bruyne" plaats. Onder een stralende hemel was er wielrennen, karate, boccia en twirling. Hoogtepunt was zeker de rolstoelwandeling door het hartje van Heide. Met dank aan de begeleiders konden de rolstoelgebruikers een wandeling maken begeleid door de drumband "De Doorzetters". De deelnemers hadden er veel deugd van, maar zeker ook de toeschouwers onderweg, een marcherende drumband door het dorp is geen alledaagse gebeurtenis meer! De G-sportdag miste dit jaar wel het voetbal, gezien een groot tornooi op dezelfde dag in Lier, maar dit werd ruimschoots goedgeмаakt door de andere sporten. Er zakten ook wel wat supporters af naar de voetbalaccommodatie Heibos om de G-sporters aan te moedigen. Hierna een tweetal sfeerfoto's.

Achtzaligheden

Ik was aanwezig in Visit Kalmthout op vrijdag 23 en zaterdag 24 mei jl. om ons boek te verdelen aan meer dan 300 bestellers. Daar heb ik met veel bewoners van Kalmthout gesproken, ook met nieuwe bewoners. Enkel onder hen hadden veel vragen en betoonden interesse over de geschiedenis van Kalmthout met zijn rijk verleden. Heide Vertelt wordt druk gelezen. Eén van de vele vragen was hoe men komt aan de naam "Achtzaligheden". Daarop ben ik terug in de pen gekropen en wil al deze nieuwkomers met plezier informeren:

De eerste vijf gezinnen die rond 1830 hun woning in noeste arbeid met eigen handen in de Acht Zaligheden hebben opgetrokken. We herkennen nu eerder kleine Kempense langgevel hoevekes met stukwerk en strooien daken uit de tweede eeuwhelft. Omstreeks 1900 leven er in de Acht Zaligheden zo'n 50 gezinnen. De wijk is aldus uitgegroeid tot een echte volkswijk. Binnen deze volkswijk ontstaan er een paar beroemde cafés ? Vraag is of men er de Kalmthoutse turf al kan nuttigen ? De Kalmthoutse jenever

in ieder geval des te meer. Zo bestaat er op het kruispunt van de René Willemestraat en de Frans Raatstraat een druk bezocht café met een enig poëtisch uithangbord : "In de slimme vos, ver van de kerk en kort bij het bos". Zelfs onze gekende Kalmthoutse schrijver van "Van nu en Straks", Emmanuel De Bom, zal er in één van zijn niet onaardige verhalen, een kerstverhaal, met als titel de "Acht Zaligheden", naar verwijzen. Zo is er op het T-punt van de Boonsstraat en de Willemestraat een ander café "t Konijntje" (later was er nog lange

tijd een café met de gelijkaardig naar "'t Konijntje" enkele meter meer naar 't zuiden in de R.Willemestraat), waar de Boontjesfanfare zijn thuis heeft. Deze fanfare is samengesteld uit leden van één en dezelfde familie. En blazen dat de "Boontjes" doen! De amateuristische kunstbeoefening is van oudsher in alle wijken van Kalmthout dan ook veelvuldig aanwezig! Zo is er finaal ook nog een café dat luistert naar de veelzeggende naam "In de drij klakken".

Sinds oude tijden zijn de Acht Zaligheden ook gekend voor beroemde en beruchte imkersfamilies (ook wijlen Maria Schoofs, medestichtster van ons beroemd Kalmthouts Bijenteeltmuseum en echtgenote van de eerste "conservator" van dit museum, Jozef Schoofs, komt van de Acht Zaligheden). Deze verzamelen zich sinds de 17-de eeuw ter plaatse in een imkersbond Sint-Ambrosius, die zich echter om de zoveel jaar, met identiek dezelfde bestuursleden, telkens omvormt tot een schapenbond Sint-Antonius om dan daarna weer een imkersbond Sint-Ambrosius te worden. Aan de rand van de heide bloeit er nu éénmaal een "land van melk en honing ". De tweevoudigheid van dat "land van melk en honing" wordt trouwens ook op de heide in de praktijk aangehouden. Schaaap en honingbij zijn er immers onafscheidbare vrienden. En hoeveel bijen zouden de heideschapen al niet van de wisse spinnendood gered hebben door in de late zomer de spinnenwebben rond de heidestruiken plat te trappen ?

Ook de jagers, de klemmenzetters en de strikkenplaatsters voelen zich op de randheide rond de Acht Zaligheden meer dan thuis. Alleen hebben de veldwachters er in die gezegende tijden wel problemen mee om in de Acht Zaligheden boswachters en stropers te onderscheiden. De Gover, de Sus, de Sok en compagnie zijn inderdaad niet van gisteren.

Wanneer finaal de industrialisatie ook onze landelijke gemeente gaat aandoen ontstaat er met de komst van "den ijzeren weg" in de Acht Zaligheden een touwslagerij die werk zal verschaffen aan heel de buurt. "Tussen kar en schramaai" worden oude scheepstouwen, met de trein uit Antwerpen aangevoerd,

ontrafeld en omgetoverd tot koeientouwen, valkussens en poefen. De ontrafeling gebeurt onder een hangar opgesteld bezijden de gebouwen langs de "Zijwegel". Zijn er vandaag heel wat inwijkelingen in de Acht Zaligheden komen wonen, dan bestaat toch nog altijd dat gevoel van samenhangigheid dat door de "heispaaiers" en "konijnenstrikkers" van weleer in alle fierheid aan het nageslacht is doorgegeven. Deze samenhangigheid wordt trouwens af en toe met een enig lokaal feest herdacht, de Boontjes ter ere. En de Kalmthoutse geestelijken : die hebben er zich ondertussen al lang bij neergelegd dat die van " 't Dorp" en die van "d' Acht Zaligheden" (juist zoals die van " 't centrum" en die van "de Bessemhei") rustig met elkaar kunnen trouwen.

Op de gemeenschappelijke heidegronden weiden onze voorouders hun schapen en later ook hun koeien. Op deze Vroente plaggen zij de heideklotten voor hun potstal en steken zij in de aanwezige moeren turfbrakketten voor de verwarming van hun hoevekes. Daarenboven gaan ze er in de heidevennen ook nog het aanwezige uitgeloogde zand wassen om er wekelijks de rode tegeltjes van de vloeren van hun hoevekes mee te schrobben. De "gemeine" gronden van de oude-Germanen zijn onmisbaar voor de Kempense agrarische leefgemeenschappen.

Omstreeks de Belgische onafhankelijkheid krijgt de "randvroente" daarenboven nog een functie bij. De actieve bevolking is snel toegenomen in onze gewesten. Ingevolge deze toename krijgen vooral de dagloners binnen de agrarische gemeenschappen het erg moeilijk om aan werk te geraken. Als dan in de jaren 1840 een paar misoogsten plaats vinden, bij de aardappeloogsten is het hekken van de dam en dreigt er ook bij ons in Kalmthout een zekere hongersnood. De nationale en lokale overheid zoeken naar oplossingen. Een van de oplossingen bestaat erin de woeste heidegronden op de één of andere wijze economisch rendabel te maken. Na heel wat palavers zijn deze immers, na het beschikkingsrecht van de Paters van Tongerlo tijdens het "Ancien Regime", in de nieuwe constellatie door de hogere overheid in volle eigendom aan de betrokken gemeenten toegewezen. Ondertussen is er ook een nationale wet gekomen die het recht van opstal op gemeentegronden regelt. Dit recht van opstal laat de mogelijkheid open dat burgers een woning kunnen optrekken op gemeentegrond en na 50 jaar, mits betaling van de actuele waarde, het betrokken stuk grond kunnen aankopen. Deze regeling laat ook toe dat arme lieden een woning kunnen optrekken op gemeentegrond, rond hun woning een akkertje kunnen cultiveren, om aldus enige inkomst te verwerven, waarmee ze dan achteraf het stukje grond van de gemeente eventueel kunnen aankopen. Zo ontstaan aan de rand van de heide in de jaren 1830/40 een aantal woonwijken met uitgesproken volks karakter. Eén van de eerste en ook één van de belangrijkste van deze woonwijken is ongetwijfeld de "Acht Zaligheden".

De wijk Acht Zaligheden situeert zich in het noordwesten van de Kapelberg (of ten westen van Noordeind). In het kadaster gebruikt men als oorspronkelijke naam "de Jubilé", naar de benaming van een aldaar destijds bestaand ven.

1906 Delderenne – Acht huizekes

Foto Calmthoutania 43.22.03

Vandaag kunnen wij stellen dat de Acht Zaligheden zich als wijk heeft opgebouwd rond het kruispunt van de René Willemestraat en de Frans Raatsstraat enerzijds en het T-punt van de Boonsstraat met de Willemestraat anderzijds. De benaming van de wijk Acht Zaligheden is ongetwijfeld uit de volksmond geboren. Naar de juiste betekenis ervan kunnen wij alleen maar gissen. Wel bestaat er een schilderij "De

"Acht Zaligheden" uit 1906 van de niet onaardige schilder Delderenne, waarop acht huizekes te zien zijn. Het schilderij is waarschijnlijk gemaakt in de periode dat er omzeggens acht hoevekes opgetrokken zijn in de toenmalige "Jubilé". En zou men onder "zaligheid" niet het gelukzalig gevoel kunnen verstaan van de minder bedeelde mens die in onmogelijke omstandigheden het geluk heeft toch over een eigen huisje met een akkertje te kunnen beschikken? Vandaar mogelijk de benaming "Acht Zaligheden". Door de aanleg van "den ijzeren weg" in 1854 zal deze volkswijk met zijn acht hoevekes rond de helft van de 19-de eeuw rond de daarop volgende eeuwwisseling reeds uitgroeien tot een buurtschap van een 50-tal gezinnen. In Kalmthout-dorp krijgen deze gezinnen oorspronkelijk de benaming mede van "heidespaaiers".

(Bijdrage van Paul Witters, foto bovenaan: café "in de slimme Vos")

Oude en vergeten beroepen van vroeger

Vandaag: Oorijzermaker (85)

Een Oorijzermaker maakte oorijzers. Het oorijzer is een onderdeel van de klederdracht voor vrouwen. Het vormde oorspronkelijk een onderdeel van de burgerdracht, dat in de streekdrachten is overgenomen.

Aanvankelijk was het oorijzer een metalen beugel om de mutsen op hun plaats te houden. Het werd over een ondermuts gedragen en een luxueuze bovenmuts werd er op vastgezet. In de loop der tijd groeide het oorijzer uit tot een pronkstuk. Aan de voorzijde van de oorijzers staken versierde gouden plaatjes of krullen uit. Mutsspelden werden gebruikt om de kap aan het oorijzer te bevestigen. Pas in de 19e eeuw ontstonden in de Nederlanden uiteenlopende vormen van het oorijzer als een specifiek onderdeel van de Nederlandse streekdrachten.

Nadat in de Franse tijd de tot dan toe zelfstandige gewesten van de Republiek der Verenigde Nederlanden onder één bewind komen, ontstaat in de regio's de behoefte om de eigen identiteit te behouden. De welvaart is groot, waardoor het oorijzer steeds groter wordt. Bovendien wordt de grote Duitse muts, vervangen door een mantelmuts of sluiermuts, waaronder het oorijzer beter te zien was.

(bijdrage van Paul Witters)

Wijlen François De Meulder in herinnering gebracht!

François De Meulder is een oud bewoner van Heide, hij woonde jarenlang op de hoek van de Canadezenlaan en de Beeklei en was tijdens zijn loopbaan Kapitein ter lange omvaart. Bob Autrique maakte er ons attent op dat François recent werd herdacht tijdens de "Dag der Zeelieden".

François werd geboren in Antwerpen op 15 augustus 1936. Zijn studies zorgden ervoor dat hij deel uitmaakte van de 48ste promotie aan de Hogere Zeevaartschool in Antwerpen. Zijn carrière, ook na zijn officiële pensionering, leest als een staalkaart van de Belgische maritieme ontwikkelingen na de onafhankelijkheid van Congo. In 1968 volgt hij Honoré PAELINCK op in Mombassa (Kenia) als technisch consultant van de East Africa Cargo Handling Services Ltd. In 1972 is hij de agentschappen van CMB met de agentuur AMIZA (later verkocht aan Bolloré) gaan leiden in Kinshasa. Na zijn pensionering was

François transport- en logistiek raadgever van het Wereldvoedselprogramma (WFP) van de Verenigde Naties, zo is hij in tal van rampgebieden de voedselbevoorrading mee gaan organiseren. Hij werd door collega's ervaren als een knappe, eerlijke en hardwerkende man, waarin men alle vertrouwen kon hebben. Hij dwong respect af door zijn gecontroleerde professionele levensstijl; hij straalde gezag uit en ging recht door zee. *"Ikzelf herinner mij de man als zeer bezadigd, steeds hoffelijk tegenover iedereen en met een aureool van "wijze man" over zich"*, zo sprak kapitein Alain Pels tijdens de herdenking over zijn voorganger. François overleed te Brasschaat op 10 april 2022. De herdenking had plaats aan het monument van de gesneuvelde zeelieden op de Antwerpse Scheldekade, in aanwezigheid van heel wat hoogwaardigheidsbekleders, waarbij ook een vertegenwoordiging van het Koningshuis.

Kalmthoutse dorpsdag Heide!

Als het weer een beetje meezit wordt zondag 21 september beslist een hoogdag voor Heide. Alles laat voorzien dat het opnieuw een succes kan worden. De plaatsen voor de handelaarsmarkt en de rommelmarkt zijn toegekend en nagenoeg alle beschikbare plaats is hierdoor ingevuld. Ongeveer 40 jaar geleden ging de eerste opendeur in de Heidestatiestraat van start, op initiatief van een aantal handelaars van toen, sindsdien ging het altijd crescendo. Verschillende jaren later sloot het parochiecomité aan met een rommelmarkt aan de overzijde van het

spoor. Jaar na jaar groeide het evenement! Al vele jaren komt ook het muziekgebeuren aan bod, eerst ter hoogte van de fietsstallingen aan de Withoeflei, later rondom café Sandy. Stilaan maar zeker is het evenement, nu onder de naam *"Kalmthoutse dorpsdag Heide"*, uitgegroeid naar een begrip in de ganse streek. Vergeten we ook de kermis niet. Sedert 1938 is het ook onafgebroken Heide-kermis de derde zondag van september. Het kermisgebeuren past volledig in het totale programma, vooral door de volkstoeloop op zondag blijft de kermis in Heide standhouden, dat is de laatste jaren in vele dorpen anders! Vanaf de vroege morgen worden de standhouders verwelkomt, officieel wordt het geheel om 10u geopend, maar traditioneel is er dan al drukte, vooral op de rommelmarkt. Drie jaar geleden begonnen de verschillende organisatoren intenser samen te werken om uiteindelijk tot één groot geheel te komen, waarbij veiligheid en gezamenlijke initiatieven het gebeuren nog aantrekkelijker moeten maken. Traditioneel zal animatie niet ontbreken en doen de handelaars en de horeca hun best om het naar ieders zin te maken die dag! Extra wordt er een WC-eiland voorzien ter hoogte van de Leopoldstraat en kunnen de mensen gebruik maken van de toiletten in de kerk van Heide.

Heide vertelt is ook aanwezig!

Gecombineerd met de infostand op het Heidestatieplein zal ook *"Heide vertelt VZW"* aanwezig zijn. Ons boek *"waar lijn 12 haar sporen achterliet"* zal er te koop zijn. Daarnaast wordt er ook promotie gemaakt voor de Herfstzoektocht, de deelnameformulieren zijn er te bekomen.

BIN's werken rond "brandveiligheid"

De "verenigde Kalmthoutse BINs" organiseren op vrijdag 24 en zondag 25 oktober opnieuw het "Bin-café". Dit jaar werd er gekozen voor het thema brandveiligheid. Vrijdag 24 oktober zal er om 19u een infoavond plaatsvinden opgevat in twee delen. Brandweerkapitein Jan Van Roey gaat de aanwezigen onderhouden met brandweertips en algemene brandpreventie. Barbara Van Speybroeck van de overkoepelende vereniging Assuralia brengt tips rond de brandverzekering. Het wordt best een interessante avond die gratis wordt aangeboden en voor iedereen toegankelijk is. Op zaterdag 25 oktober is er een open deur van 10u tot 16u waarbij iedereen kan kennismaken met de veiligheidsdiensten en waar de politie ook fietsen zal markeren. De BINs moesten wel een nieuwe locatie zoeken en hebben deze nu gevonden in het O-KA (vroegere Volkshuis). Verdere info volgt later!

Uit de oude doos!

Aansluitend bij het artikel dat Wim Kuyps publiceerde in deze uitgave vonden wij nog een mooie foto van de molen aan de Kerkendijk. Het is eigenlijk een "postkaart" zoals die vroeger meermaals werd verzonden om iets mee te delen. Zoals je merkt gebeurde dit nog wel eens in de Franse taal. Het is een zicht op de molen genomen vanaf de Kapellensteenweg. Volgende week brengt Wim een verhaal over een tweede molen in Kalmthout-centrum, de Heidemolen!

Heide vertelt is een uitgave van
de VZW Heide vertelt.
Redactie: Heidestatiestraat 58/1
2920 Kalmthout
0477/22.24.81
www.heidevertelt.be

